

Rahwa Ghermai, en konstnär med feministisk vrede

Konstnärsporträtt

Rahwa Ghermai är heligt förbannad på mycket i sin samtid. Det fräser och vibrerar av energi runt henne då vi ses på kollektivverkstan i Örnsköldsvik. Jag vet inte vad som gått snett just denna morgon. Hennes son brukar säga att hon ska försöka vara mer lik hans dagisfröknar eller vännernas mammor, vänlig och tålmodigt leende. Sonen, och även Rahwa Ghermai, tycker att de flesta kvinnorna i Sverige brukar vara så. Men, säger hon, det är inte hennes sätt att möta världen. Fyllt av temperament och feministisk vrede har hon inte längre tid för väluppfostrat småprat och fega undanflykter utan tar hellre strid med raka rör och tvära kast.

I somras ställde Rahwa Ghermai ut på galleri Andra våningen på Järnsta café och då var det hennes stora batiker som fyllde väggarna. En av dem "The mother in me" ligger hoprullad i ateljén på ÖKKV och när hon vecklar ut den ser man genast ett mästerverk, både hantverksmässigt och som bild betraktad! Det är ovanligt idag, i Sverige, med batik i konsten, något man kopplar till 60-70 tal, men för Rahwa Ghermai känns det naturligt. Hon gjorde batik redan som tonåring i uppväxtens Zimbabwe, fortsatte med den konstformen när familjen återvände till Eritrea och sedan när hon själv, med man och barn, kom till Sverige och gick på konstskola i Umeå. Flera av bilderna återanvänder hon, lägger till ny text, ändrar och fyller ut.

I batiken "The mother in me" möts man av en varm, brun blick från en man med vitt, flätat pipskägg och fint uppskruvad mustasch. Rahwa Ghermai berättar flera gånger om hur mycket hon älskade sin pappa, allt han betydde för henne, därför är det lätt att koppla detta mansporträtt till honom och slagorden bredvid till hans politiska kamp för ett fritt Eritrea. Men ansiktet kan också vara en kvinnas, en gudoms eller varför inte Moder Jords, fyllt med gravida kvinnokroppar, tårar som rinner ner mot en glasskål och en vackert formad men sluten mun. Frågorna som ställs: Hur många självmord, hur många fängslade, får inget svar.

Det råa patriarkatet upprör Rahwa Ghermai för all den rasism, våldet mot oliktankande och det nakna kvinnoförtryck, det ger uttryck för.

Två svenska konstnärer, som betytt mycket för hennes konstsyn, är Monica Sjöo och Cecilia Germain. Svenskanadensiskan Cecilia Germain, som numera jobbar som konstnär och lärare i Umeå, skulle ha varit med på Järnsta café i somras. Hennes performance "Att bära vita män", där hon väljer ut några män i publiken som hon sedan en och en bär på sin axel och bäddar ner mellan vita lakan, är en mycket stark upplevelse. Enligt konstnären handlar det om att ta itu med egna negativa stereotyper, att våga möta en bild som andra projicerat på en, som i detta fall, en stor, stark, svart kvinna, och sedan omvandla bilden till att bli något positivt i sin egen uppfattning. Monica Sjöo, född och uppvuxen i Härnösand men större delen av sitt liv boende i Storbritannien, avbildade gud som en naken, födande kvinna i målningen "God Giving Birth", vilket förstas 1973 väckte stort uppseende på en utställning i London. Hon anklagades för att vara blasfemisk och obscen. Numera betraktas just den målningen som en ikon i den internationella kvinnokonsten och finns att beskåda på Museum Anna Nordlander i Skellefteå. Det kan ha varit där Rahwa Ghermai första gången kom i kontakt och lät sig inspireras av Monica Sjöos konst.

I det utmärkta samlingsverket "Konstfeminism, strategier och effekter från 1970-talet till idag" läser jag om hur Monica Sjöo formulerade en medveten kvinnopolitisk utgångspunkt för sitt bildskapande. Naturen, menade hon, kallas på olika språk för Moder Jord och på samma sätt som naturen skövlas och våldtas, gör kvinnor det också, hela tiden och överallt, av samma hänsynslösa patriarkat.

Från våldtäkter kommer vi över till aborter, hur även en frivillig och nödvändig sådan sätter djupa spår. Vi vet båda av erfarenhet hur det känns. Strax efter hemkomsten från Örnsköldsvik får jag ett mejl från Rahwa Ghermai med en vacker bild av ett litet rosa foster, fast förankrat i sin navelsträng. Den känns inte alls sorglig utan mer som en uppmaning att utan feministisk kamp överlever inte den livsviktiga konsten.

Text: Karin Lundqvist

Foto: Jonas Lundqvist

Volym 2017-01-04